

**Dünya Mısır
Pazarı ve Türkiye**

Günümüzde çok amaçlı bir kullanım alanına sahip olan Mısır, Amerika Kıtası keşfedilene kadar dünya tarafından bilinmemekteydi. Amerika Kıtasının 15. yüzyıl sonlarında keşfedilmesiyle birlikte, dünyanın geri kalan ülkeleri tarafından bilinmeye başlamıştır. 16. Yüzyılda Avrupa'ya, oradan da dünyanın çeşitli yerlerine ulaşan mısır bugün birçok ülkede temel gıda olarak yer edinmiştir. İlk olarak Meksika yakınlarında kullanılmaya başlandığı tahmin edilmektedir. MÖ 2500'lü yıllarda Amerika kıtasının geneline yayılmış ve Amerikan yerlilerinin sıklıkla kullandığı bir ürün haline gelmiştir.

Bugün dünyanın hemen hemen her yerinde gerek temel gıda gerekse hayvan yemi olarak kullanılan mısırın yüzde 70'e yakını nişasta, yüzde 8'i ise yağdan oluşur. Mısır tanesinin yüzde 80'ini oluşturan endosperm ise yüzde 90 oranında nişastaya sahiptir. Vitaminler açısından da bir hayli zengin olan mısır, diyetel lifler, fosfor ve magnezyum için de iyi bir kaynak oluşturmaktadır.

Dünya üzerinde yaklaşık 180 milyon hektarlık alanda üretimi yapılan mısır, buğday ve pirinçten sonra ekim alanı bakımından 3. sıradadır. Amerikan Tarım Bakanlığı'nın verilerine göre; dünyadaki mısır ekili alanların genişliğine bakıldığında en büyük paya Çin'in sahip olduğu görülmektedir. ABD, her ne kadar verimlilik açısından ilk sırada olsa da, ekili alan genişliğinde Çin'den sonra gelmektedir. Brezilya ise üçüncü sıradadır. Çin'de ekili mısır alanı 36,8 milyon hektar, ABD'de 33,6 milyon hektar, Brezilya'da ise 15 milyon hektardır. Türkiye ise mısıra ayrılan ekim alanlarıyla dünyada 7. sıradadır.

Verimlilik açısından bakıldığında, sahip olduğu mısır ekim alanı başına, üretimde en yüksek verimi alan ülke Yeni Zelanda'dır. Yeni Zelanda 12 ton/ha ile dünya mısır verimliliğinde ilk sırada yer almaktadır. Yeni Zelanda'nın ardından 11 ton/ha ile ABD gelmektedir. Türkiye ise 8 ton/ha ile altıncı sıradadır.

Türkiye'de mısır üretimi ve tüketimi

Mısır, Türkiye'deki ekim alanları bakımından buğday ve arpadan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye'de mısır üretiminin yıllar içinde yaygınlaşması ise yapılan destek çalışmaları ile artmıştır. 2012 yılı ile birlikte Türkiye, mısır üretiminde kendi kendine yeter duruma gelmiştir. Türkiye'nin mısır üretimindeki artışın başlıca sebepleri hibrit tohumun yaygınlaşması ve üretim tekniklerinin gelişmesidir. Bu sayede mısır üretiminde verim de artmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) verileri incelendiğinde; Türkiye'de 2001, 2002, 2003 ve 2004 yıllarında 2 ile 3 milyon ton arasında değişen miktarlarda mısır üretimi yapıldığı görülmektedir. 2008 yılında ise üretim miktarı 4,2 milyon tona çıkmış ve 2013 yılına kadar 4 ile 5 milyon ton arasında gerçekleşmiş, 2013 yılında ise 5,9 milyon tona ulaşmıştır.

Türkiye'deki mısır üretiminin yüzde 33'ü Marmara Bölgesinde, yüzde 31'i Ege Bölgesinde, yüzde 13'ü Karadeniz ve yüzde 10'u da iç Anadolu Bölgesinde yapılmaktadır.

Türkiye’de son 10 yılda mısır üretimine paralel olarak verimde de düzenli bir artış görülmektedir. 2001 yılında dekar başına 400 kilogram olan verim, 2006 yılında 711 kilograma, 2012 yılında ise 739 kilograma yükselmiştir. 2013 mısır verimliliği ise 894 kilogram/hektardır. Bu verimlilik oranları ile Türkiye, dünya ortalamasının üzerindedir.

Türkiye’de mısırın yurtiçi tüketim miktarına bakıldığında; 2001 yılında 3,3 milyon ton olan tüketim miktarının, 2003 yılında 4,1 milyon tona çıkmış olduğu görülmektedir. 2008 yılına kadar 4 milyon tona yakın seyreden tüketim, 2008 yılında 5,1 milyon tona ulaşmıştır. 2010 yılında yurtiçi tüketim 5,2 milyon ton, 2011 yılında ise 5,1 milyon ton olarak TUIK raporlarında yer almıştır. 2012 yılında artış yaşanmış ve tüketim 5,7 milyon tona çıkmıştır. 2013 yılında ise 5,8 milyon tonda kalmıştır.

Mısırın Türkiye’deki kullanım alanı ise oldukça geniştir. Dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de mısırın hayvan yemi olarak kullanılma oranı, insan gıdası olarak kullanılma oranından fazladır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi arttıkça mısırın hayvan yemi ve sanayi hammaddesi olarak kullanılma oranı da artmaktadır. Ancak gelişmekte olan ülkelerde daha çok temel gıda olarak kullanılmaktadır.

TUIK verilerine göre; ülkemizde üretilen tane mısırın %74’ü hayvan yemi olarak değerlendirilmektedir. 2010/2011 yılında mısırın yurt içi kullanım miktarı 5,253 milyon ton olup, gıda, tohumluk, yem ve endüstriyel kullanımı sırasıyla; 1,2 milyon ton, 14 bin 850 ton, 3,7 milyon ton ve 104 bin 80 tondur. Türkiye’de mısır tüketimindeki artışın, doğrudan tüketimden ziyade gıda sanayindeki kullanım artışından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Türkiye mısır ithalatı ve ihracatı

Türkiye’nin mısır üretimi, hemen hemen tüketimi karşılamakla birlikte zaman zaman ithalata da başvurulmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre; 2009 ve 2011 yılları arasında Türkiye’nin mısır ithalatında önemli oranda bir düşüş gerçekleşti. 2009 yılında yürürlüğe giren yönetmeliklerin, ithalat miktarındaki bu azalmada etkili olduğu düşünülmektedir. Bu yönetmelikler neticesinde genetiği değiştirilmiş ürünlerin ithalatına önemli kısıtlamalar getirilmişti. Mısır da kısıtlamaya dahil olan bu ürünlerin başında yer almaktadır.

Ancak yönetmeliklerin etkisi 2012 yılına kadar sürdü. 2012’den itibaren ithalat yeniden artmaya başladı ve 2013 yılında 1,5 milyon tona ulaştı. Mısır ithalatının 2014 yılında da yine bu seviyede gerçekleştiği tahmin ediliyor.

İhracat ise ithalata oranla son derece kısıtlıdır. TÜİK verilerine göre 2005 yılında 127 bin ton olan Türkiye’nin mısır ihracatı, 2009’da son 10 yılın en yüksek seviyesi olan 325 bin tona ulaşmıştır. Yıllar itibariyle dalgalı bir seyir gösteren ihracat, 2013 yılında ise 210 bin tonda kalmıştır.

Dünya mısır üretimi ve başlıca üretici ülkeler

Uluslararası Tahıl Konseyi (IGC)'nin 27 Kasım 2014 tarihli raporuna göre; 2011/12 sezonunda 875 milyon ton olan dünya mısır üretimi, 2012/13 sezonunda 860 milyon tona düşmüştür. IGC'nin tahminine göre; dünya mısır üretimi 2013/14 sezonunda yükselişe geçmiş ve 984 milyon tona ulaşmıştır. 2014/15 sezonu için IGC'nin öngörüsü ise 2 milyon tonluk bir düşüşe işaret etmektedir. Ancak 2 milyon tonluk düşüş öngörüsüne rağmen, dünya mısır üretimi rekor seviyede olmayı sürdürmektedir.

IGC'nin dönem sonu stokları incelendiğinde; 2011/12 sezonunda 130 milyon ton olan dünya mısır stokların, 2012/13 sezonunda 132 milyon tona, 2013/14 sezonunda ise 176 milyon tona çıktığı görülmektedir. IGC, 2014/15 sezonunda da stokların yaklaşık 195 milyon tona ulaşacağını öngörmektedir.

Dünya mısır üretiminde ülkeler itibariyle en yüksek üretim miktarı ABD'ye aittir. Amerikan Tarım Bakanlığı (USDA) verilerine göre; 2013/14 sezonunda 989 milyon ton olan dünya mısır üretiminin 353 milyon tonunu ABD karşılamaktadır. ABD'nin 2014/15 sezonu için öngörülen üretim miktarında, 12 milyon tonluk bir artış söz konusudur. Buna göre ABD içinde bulunduğumuz sezonda yaklaşık 366 milyon tonluk mısır üretimi gerçekleştirecek. Çin, mısır üretiminde ABD'nin ardından ikinci sıradadır. Çin'in 2012/13 sezonunda 205 milyon ton olan mısır üretimi, 2013/14 sezonunda 218 milyon tona yükselmiştir. 2013/14 sezonunda ise yaklaşık 215 milyon ton üretime ulaşması öngörülmektedir.

ABD ve Çin, 989 milyon ton (2013/14) olan dünya mısır üretiminin yarısından fazlasını tek başlarına karşılamaktadır. Bu iki ülkeyi 79 milyon tonluk üretimle Brezilya takip etmektedir. Brezilya'nın hemen ardından sırayı alan AB ülkeleri ise 2013/14 sezonunda, bir önceki sezona göre yaklaşık 5 milyon tonluk artış yakalayarak, 64 milyonluk ton mısır üretimine ulaşmıştır.

AB ülkelerini sırasıyla 30 milyon tonla Ukrayna, 25 milyon tonla Arjantin, 24 milyon tonla Hindistan, 22 milyon tonla Meksika, 14 milyon tonla Güney Afrika, 14 milyon tonla Kanada ve 11 milyon tonla Rusya takip etmektedir.

Dünya mısır tüketimi ve başlıca tüketici ülkeler

Mısır, gelişmekte olan ülkelerde buğday ve pirinçle birlikte en önemli temel gıdalardan biridir. Özellikle Sahra altı Afrika ve Latin Amerika'da nüfusun neredeyse yarısının tüketmekte olduğu mısır, dünya çapında da yaklaşık 900 milyon insanın tercih ettiği gıda maddesidir. Mısır ayrıca tüm dünyada hayvan yemi olarak da en çok tercih edilen tahıl ürünlerinden biridir.

2025 yılına kadar mısırın gelişmekte olan ülkelerde en çok tüketilen gıda ürünü olacağı tahmin edilmektedir. Buna ek olarak 2050 yılına kadar mısır üretiminde verimin düşeceği ve gelişmekte olan ülkelerin daha çok mısır ithalatı yapmak zorunda kalacağı da tahminler arasındadır.

Günümüzde ise mısırın en çok tüketildiği ülke ABD'dir. 2012/13 sezonunda üretimdeki düşüşe paralel olarak ülkenin tüketim miktarında yaklaşık 14 milyon tonluk bir düşüş görülmüş ancak 2013/14 sezonunda üretim yeniden artış göstermiş 295 milyon tona ulaşılmıştır. 2014/15 sezonunda ABD için öngörülen tüketim miktarı ise yaklaşık 302 milyon tondur. ABD mısır tüketim miktarının 136 milyon tonu, yurtiçi yem ihtiyacını karşılamaya yöneliktir.

ABD'den sonra en yüksek tüketim miktarı ise Çin'e aittir. Çin'in son 4 sezonda tüketim miktarı istikrarlı biçimde artmış ve 2013/14 sezonunda 212 milyon tona ulaşılmıştır. 2014/15 sezonunda Çin için öngörülen tüketim miktarının yaklaşık 216 milyon ton olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Çin'in mısır tüketimindeki artış grafiği, yukarı yönlü seyrine bu sezon da devam edecek. Çin'de tüketilen mısır miktarının 158 milyon tonu, yurtiçi yem ihtiyacını karşılamaya yöneliktir.

ABD ve Çin, 954 milyon ton (2013/14) olan dünya mısır tüketiminin yüzde 50'sinden fazlasını, üretimde de olduğu gibi tek başlarına gerçekleştirmektedir. AB ülkeleri ise dünya mısır tüketiminde, ABD ve Çin'in hemen arkasından gelmektedir. 2013/14 sezonunda AB ülkelerinin tahmini tüketim miktarı 76 milyon tondur. 2014/15 sezonunda ise tüketimin yaklaşık 77 milyon tona ulaşması öngörülmektedir. AB ülkelerinde ise yurtiçi yem ihtiyacına yönelik kullanılan mısır miktarı 57,5 milyon tondur.

Bir diğer yüksek mısır tüketim oranına sahip ülke ise Brezilya'dır. Brezilya 2013/14 sezonunda 55 milyon ton mısır tüketmiştir; bu miktar bir önceki sezona kıyasla yaklaşık 2,5 milyon ton daha çoktur. 2014/15 sezonunda Brezilya'daki tüketimin 56,5 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Brezilya'da yurtiçi yem ihtiyacını karşılamaya yönelik mısır tüketim miktarı ise 47,5 milyon tondur.

Dünya mısır tüketiminde Brezilya'yı 31 milyon tonla Meksika, 19 milyon tonla Hindistan, 15 milyon tonla Japonya, 13 milyon tonla Mısır, 12 milyon tonla Kanada takip etmektedir.

Dünya mısır ticareti

Dünyadaki mısır üretiminin yaklaşık 100-120 milyon tonu, uluslararası ticarete konu olmaktadır. Dünyanın en büyük mısır üreticilerine bakıldığında, üretilen miktarın çok büyük çoğunluğunun yurtiçi kullanımına ayrıldığı gözükmektedir. Uluslararası Tahıl Konseyi (IGC)'nin raporuna göre; 2011/12 sezonunda 98 milyon ton olan dünya mısır ticareti, 2012/13 sezonunda 99 milyon tona, 2013/14 sezonunda ise 120 milyon tona ulaştı. Ancak IGC, 2014/15 sezonunda dünya ticaretine konu olacak mısır miktarının düşeceğini öngörmektedir. Buna göre; bu sezon gerçekleştirilecek mısır ticareti yaklaşık 113 milyon ton.

USDA verilerine göre; 2013/14 sezonu dünya mısır ihracatında en büyük pay, 50,7 milyon ton ile ABD'ye aittir. ABD mısır ihracatı, üretimdeki düşüşe bağlı olarak 2012/13 sezonunda bir önceki sezona göre yaklaşık 20 milyon ton düşüş göstermiş ve

18,2 milyon tonda kalmıştı. 2013/14 sezonunda yeniden artışa geçen ülkenin ihracatının, 2014/15 sezonunda ise 44,5 milyon tonda kalacağı öngörülmektedir.

ABD'nin ardından ikinci en büyük ihracat lke Brezilya'dır. 2012/13 sezonunda, önceki sezonlara kıyasla önemli bir artış yakalayan Brezilya, 26 milyon ton mısır ihracatı gerçekleştirmiştir. Ancak, 2013/14 sezonunda 4 milyon tonluk düşüş yaşanmış ve ülkenin mısır ihracatı 22 milyon tonda kalmıştır. 2014/15 sezonunda da ülkenin yine bu düzeyde bir ihracat gerçekleştireceği öngörülmektedir.

2013/14 verilerine göre dünya mısır ihracatında nc lke Ukrayna'dır. 2010/11 sezonunda sadece 5 milyon ton mısır ihracatı gerçekleştiren Ukrayna, 2013/14 sezonunda 20 milyon tonluk mısır ihracatına ulaşmıştır. Ancak 2014/15 sezonunda ülkenin ihracatının 16,5 milyon tona gerileyeceği öngörülmektedir.

Arjantin, dünya mısır ihracatında Ukrayna'nın ardından dördüncü sıradadır. Arjantin, 2010/11 sezonunda gerçekleştirdiği 15 milyon ton mısır ihracatını 2011/12 sezonunda 16,5 milyon tona çıkarmıştır. 2012/13 sezonunda ise tekrar artışa giderek 22,7 milyon ton mısır ihraç etmiştir. Ancak 2013/14 sezonunda düşüş gerçekleşmiş ve ülke 12,8 milyon ton mısır ihracatı gerçekleştirmiştir.

2013/14 verileri bazında; dünya mısır ihracatında Arjantin'i sırasıyla 4 milyon tonla Rusya, 3 milyon tonla Hindistan, 2'şer milyon tonla Paraguay ve AB takip etmektedir.

Mısır ithalatında ise en büyük pay Asya ülkelerindedir. 2013/14 sezonu verilerine göre; dünya mısır ithalatında ilk sırada AB yer almaktadır. Ancak lke bazında Japonya, en önemli mısır ithalatsıdır. USDA verilerine göre AB lkelerinin toplam mısır ithalatı 2013/14 sezonunda 15,8 milyon tondur. Buna karşın Japonya'nın tek başına gerçekleştirdiği ithalat, 15,1 milyon tondur. 2014/15 sezonunda Japonya için öngörülen ithalat miktarı ise 15,4 milyon tondur. AB lkelerinin ise 2014/15 sezonunda 6 milyon tonluk ithalat gerçekleştirmeleri beklenmektedir.

Mısır ithalatında AB ülkelerini ve Japonya'yı, 10,9 milyon tonla Meksika, 10,4 milyon tonla Güney Kore, 8,5 milyon tonla Mısır, 5,5 milyon tonla İran ve 4,4 milyon tonla Tayvan takip etmektedir.

USDA verilerine göre; 2014/15 sezonunda dünya genelinde öngörülen mısır ithalatı yaklaşık 115 milyon tondur. Bu miktar, 2013/14 sezonu mısır ithalatı miktarından yaklaşık 15 milyon daha azdır.